



VLADA REPUBLIKE HRVATSKE
Ured za suzbijanje
zlouporabe droga

SUZBIJANJE ZLOUPORABE DROGA

politika i trendovi

Željko Petković, ovlašten za obavljanje poslova ravnatelja Ureda
zeljko.petkovic@uredzadroge.hr

Sustav suzbijanja zlouporabe droga u RH

Sustav

Strateški dokumenti:

NACIONALNA STRATEGIJA
suzbijanja
zlouporabe droga
(2012. + 2017.)

Nacionalni
akcijski plan suzbijanja
zlouporabe droga
(2015.-2017.)

Trogodišnji
Akcijski planovi
županija

Koordinacija



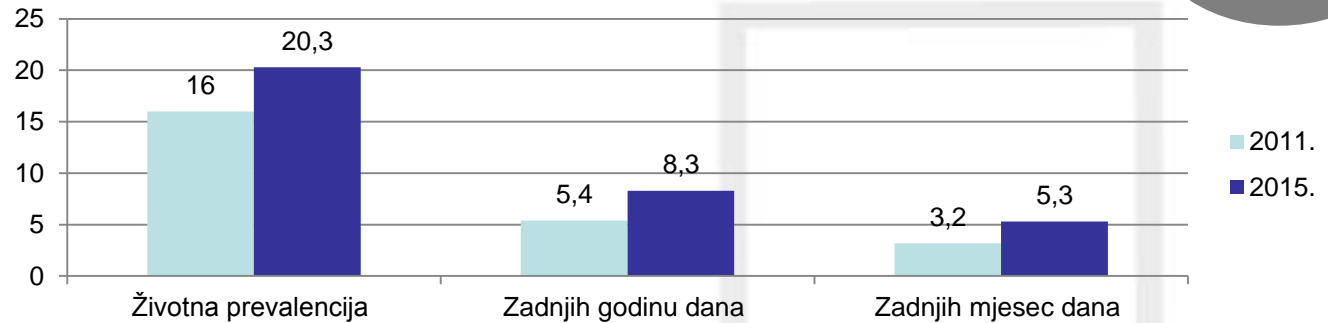
Nacionalna strategija i Akcijski plan suzbijanja ovisnosti

- Primjena važeće Nacionalne strategiju suzbijanja zlouporabe droga za razdoblje od 2012. do 2017. godine i Akcijskog plana 2015.- 2017. ističe 31. prosinca 2017.
- **Evaluacija provedbe postojeće Nacionalne strategije** - zaključak da su učinjeni značajni pomaci u izgradnji učinkovitog sustava za provedbu politike o drogama. Nacionalni odgovori razvijeni su u skladu s preporučenim standardima, smjernicama i iskustvima EU te se hrvatski model može smatrati primjerom dobre prakse.
- **priprema novih strateških dokumenata – koherentni pristup - objedinjavanje područja politike prema drogama, alkoholu, duhanu, kockanju te ovisničkim ponašanjima**
- nova Nacionalna strategija za predstojeće šestogodišnje razdoblje i Nacionalni akcijski plan za trogodišnje razdoblje, u koordinaciji Ureda, izradi će se kao jedinstveni strateški dokument koji objedinjuje i uređuju nacionalne razvojne ciljeve i prioritete na području suzbijanja ovisnosti i ovisničkih ponašanja
- Definirana metodologija i dinamika izrade/Očekivani rok finalnog nacrtu strateških dokumenata **prvo tromjesečje 2018.**

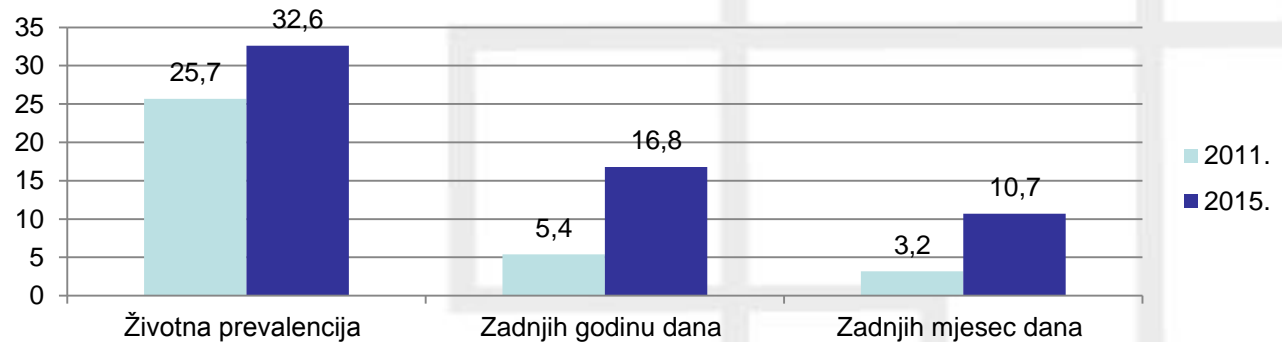
Istraživanje zlouporabe sredstava ovisnosti u općoj populaciji RH (2011. /2015.)

Trendovi

Droga 15-64



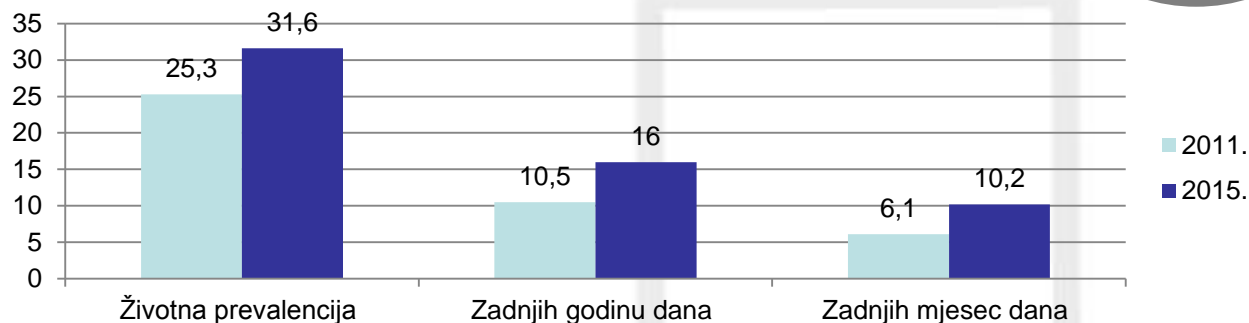
Droga 15-34



- U svim promatranim kategorijama kao i u dobnim skupinama došlo je do porasta konzumacije ilegalnih droga, a najveće razlike uočavaju se u mlađoj dobnj skupini u prevalenciji uporabe zadnjih godinu dana i zadnjih mjesec dana
- Najčešće korištena ilegalna droga u Hrvatskoj bila je kanabis (marihuana ili hašiš)
- Životne prevencije uzimanja ostalih ilegalnih droga bile su znatno niže: amfetamini (3.5%), ecstasy (3%), kokain (2.7%), LSD (1.7%) i heroin (0.3)

Trendovi - Istraživanje zlorabe sredstava ovisnosti u općoj populaciji RH 2011. /2015.

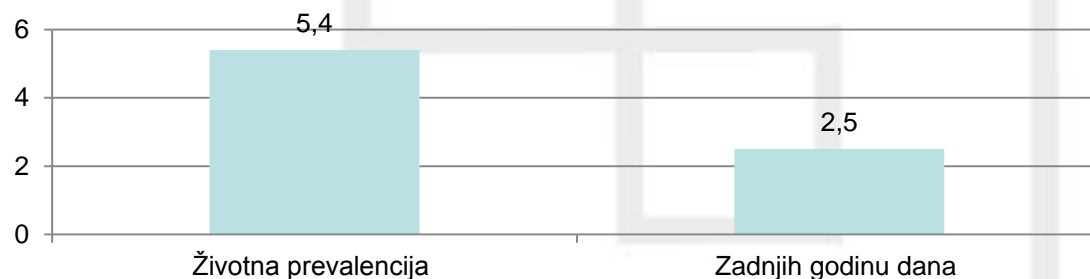
Kanabis (15-34)



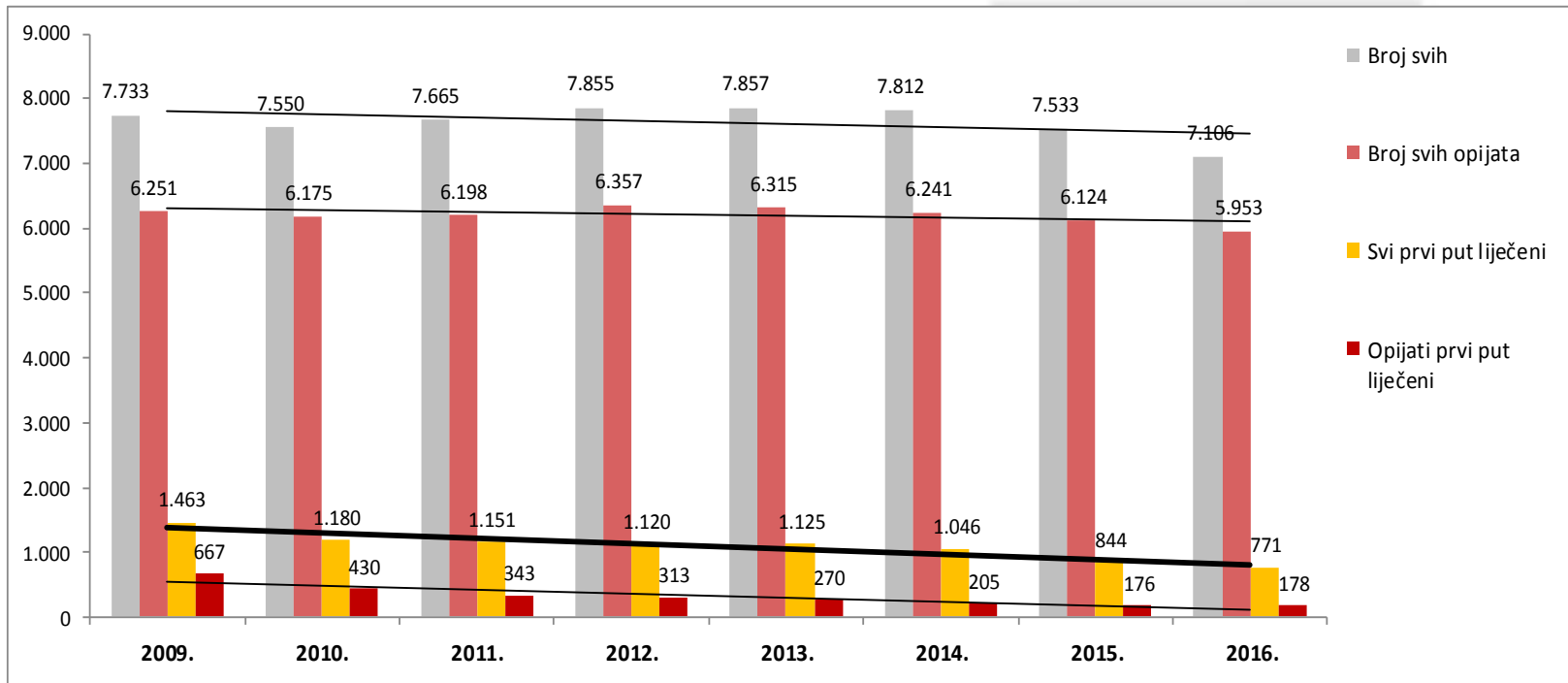
Najčešće korištena ilegalna droga u Hrvatskoj bila je kanabis (marihuana ili hašiš), koju je barem jednom u životu konzumiralo 19,4% ispitanika, odnosno 31,6% mlađih odraslih (15-34). U 2015. došlo je do značajnog porasta prevalencije uporabe droge tipa kanabis među mlađim odraslima (15-34)

Nove droge (15-34)

2015.



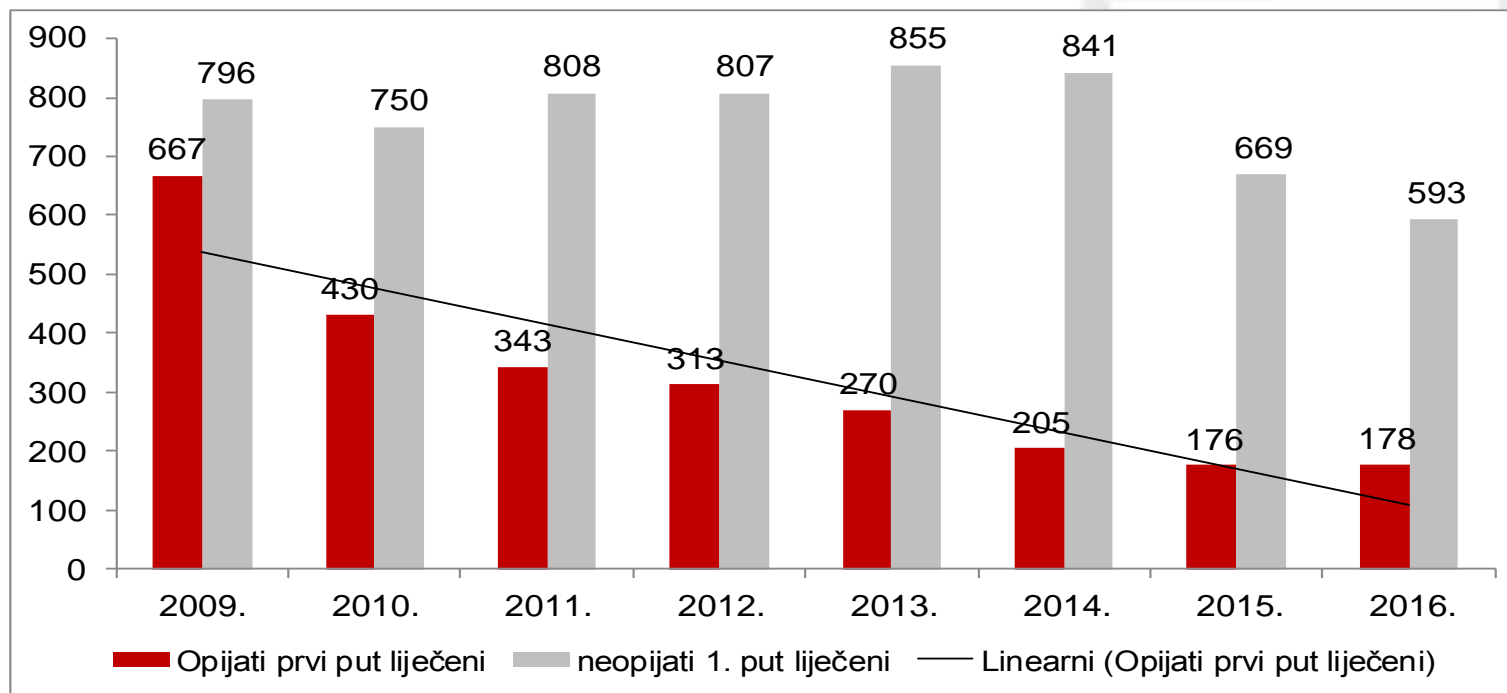
Životna prevalencija uzimanja „novih droga” među odraslima bila je 2,7%, a među mlađim odraslima 5,4%, a najveća u najmlađoj dobnoj skupini (15-24 godine) – 6,9%



- U promatranom razdoblju broj ukupno liječenih je stabilan, kao i broj ukupno liječenih opijatskih ovisnika
- 84% ovisnika u tretmanu čine opijatski ovisnici. Liječeni ovisnici sve duže ostaju u tretmanu i sve su stariji
- Procjenjuje se kako je u Hrvatskoj između **7.200 i 11.547 HROU (visoko rizična uporaba opijata) ovisnika**, te da je u ukupnom stanovništvu u dobi od 15-64 godine na tisuću stanovnika između 2.51 i 4.02 HROU ovisnika - *procjena populacije HROU izračunata metodom Mortality multiplier (mortalitetni množitelj) u 2015*

Kretanje novopridošlih ovisnika u tretmanu

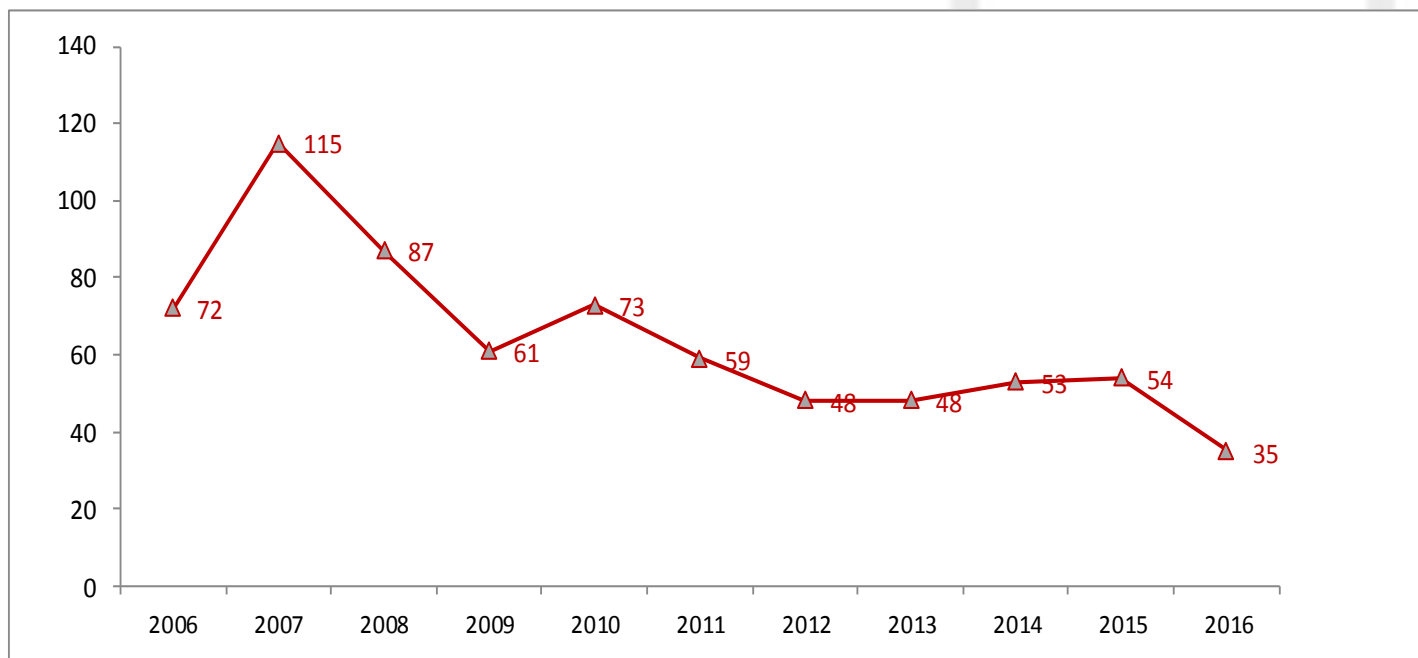
Trendovi



- Tijekom godina primjetan pad novopridošlih opijatskih ovisnika
- Kod **neopijatskih novopridošlih ovisnika (593)** prevladava ovisnost o kanabisu, slijede ovisnici o stimulansima i kokainu.
- U sedam županija broj ovisnika je viši od prosjeka Hrvatske; Istarska županija, Zadarska, Šibensko-kninska, Grad Zagreb, Primorsko-goranska, Splitsko-dalmatinska te Dubrovačko-neretvanska

Zdravstveni korelati i posljedice

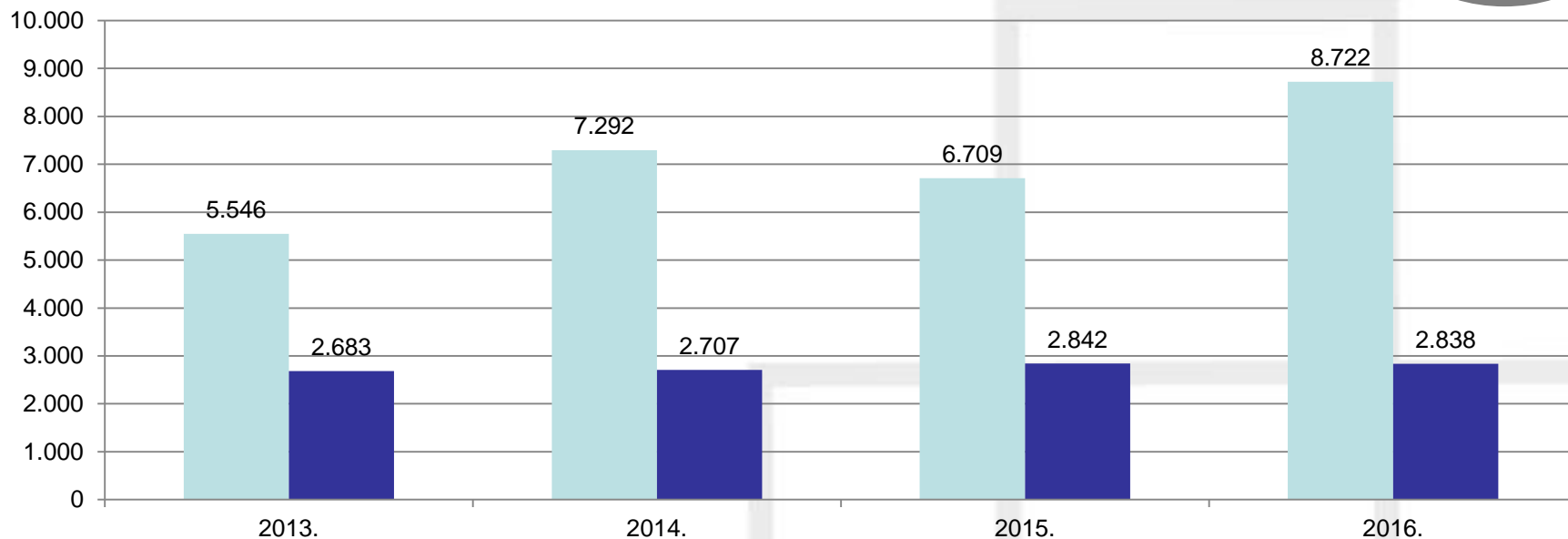
Kretanje broja direktnih smrtnih slučajeva vezanih uz zlouporabu droga



- U 2016. godini ukupno je 90 osoba umrlo od posljedica uzimanja psihoaktivnih droga, **od čega 35 osoba uslijed predoziranja (2015.: 54).**
- Od ukupnog broja osoba umrlih od posljedica uzimanja psihoaktivnih tvari, za njih 26 nije poznat uzrok smrti. Od poznatih uzroka, najviše osoba je preminulo zbog predoziranja metadonom (18 osoba), dok je prevelika doza heroina uzrok smrti za 14 osoba. Tri osobe su umrle zbog prevelike doze kokaina.

Kriminalitet droga - kaznena djela i prekršaji

Trendovi



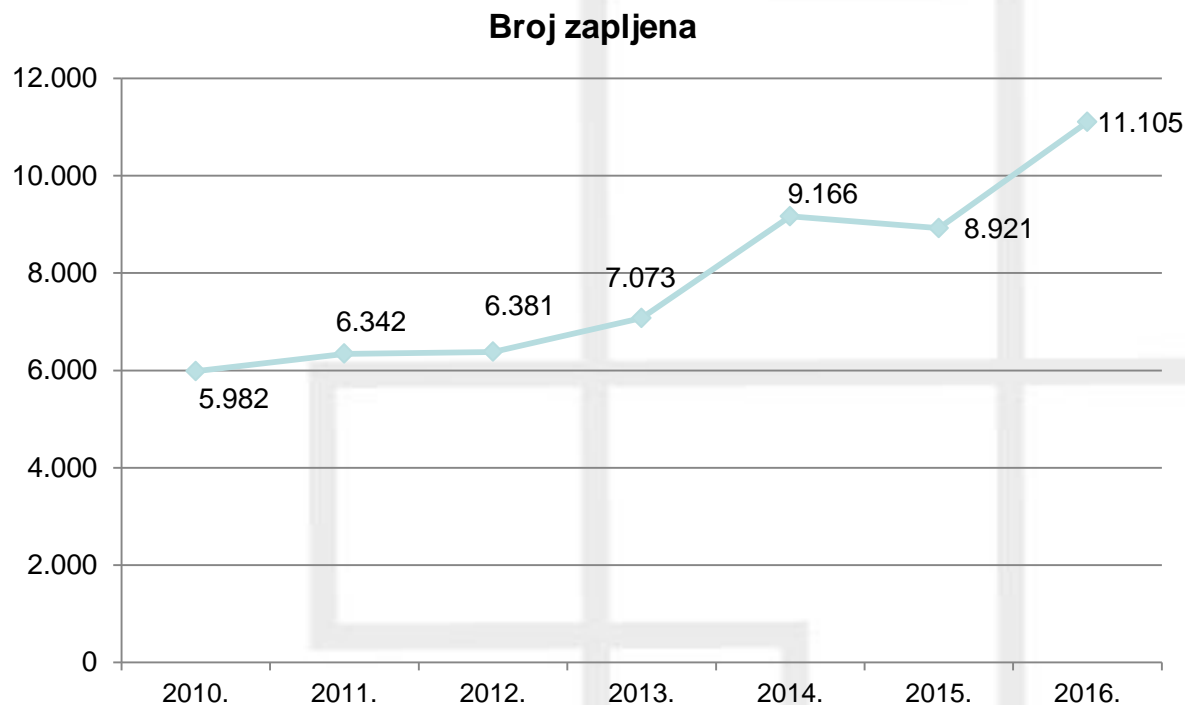
Struktura kriminaliteta droga	2013.	2014.	2015.	2016.
Prekršaji iz Zakona o suzbijanju zlouporabe droga	5.546	7.292	6.709	8.722
Čl. 190 KZ-a – Neovlaštena proizvodnja i promet drogama	2.081	2.017	2.284	2.235
Čl. 191. KZ-a -Omogućavanje trošenja droga	602	690	558	594
Čl. 191.a KZ-a - Neovlaštena proizvodnja i promet tvari zabranjenih u sportu	30	22	36	9

Prema podacima DORH-a, u 2016. **prijavljeno je 1.227 odraslih osoba, 232 mlađih punoljetnih i 91 maloljetne osobe.**

Kriminalitet droga – zapljene

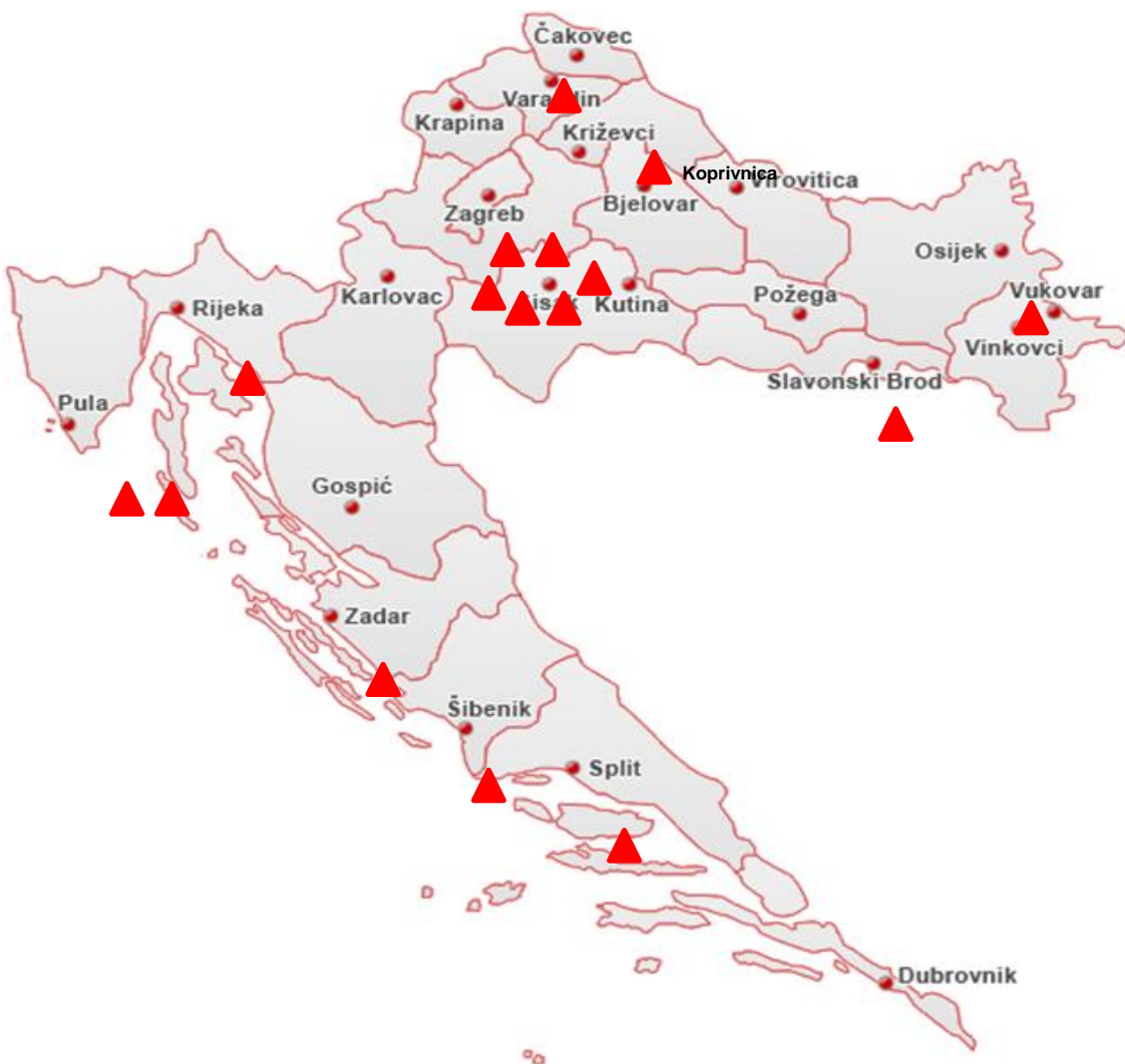
Trendovi

- 2016.= rekordnih 11.105 zapljena svih vrsta droga, što je 24,46% više u odnosu na 2015.



- U 2016. se nastavlja pozitivan trend zapljena biljnog kanabisa, kao i najpopularnijih stimulansa (kokaina, amfetamina i ecstasya), te metadona
- U 2016. po prvi puta otkriveno 11 vrsta novih psihoaktivnih tvari, ostvarene 32 pojedinačne zapljene novih droga, uglavnom sintetskih kanabinoida - značajan pad broja zapljena u usporedbi s prethodne dvije godine (2014.: 71; 2015.: 131).

Novi izazovi - Tržište novih droga



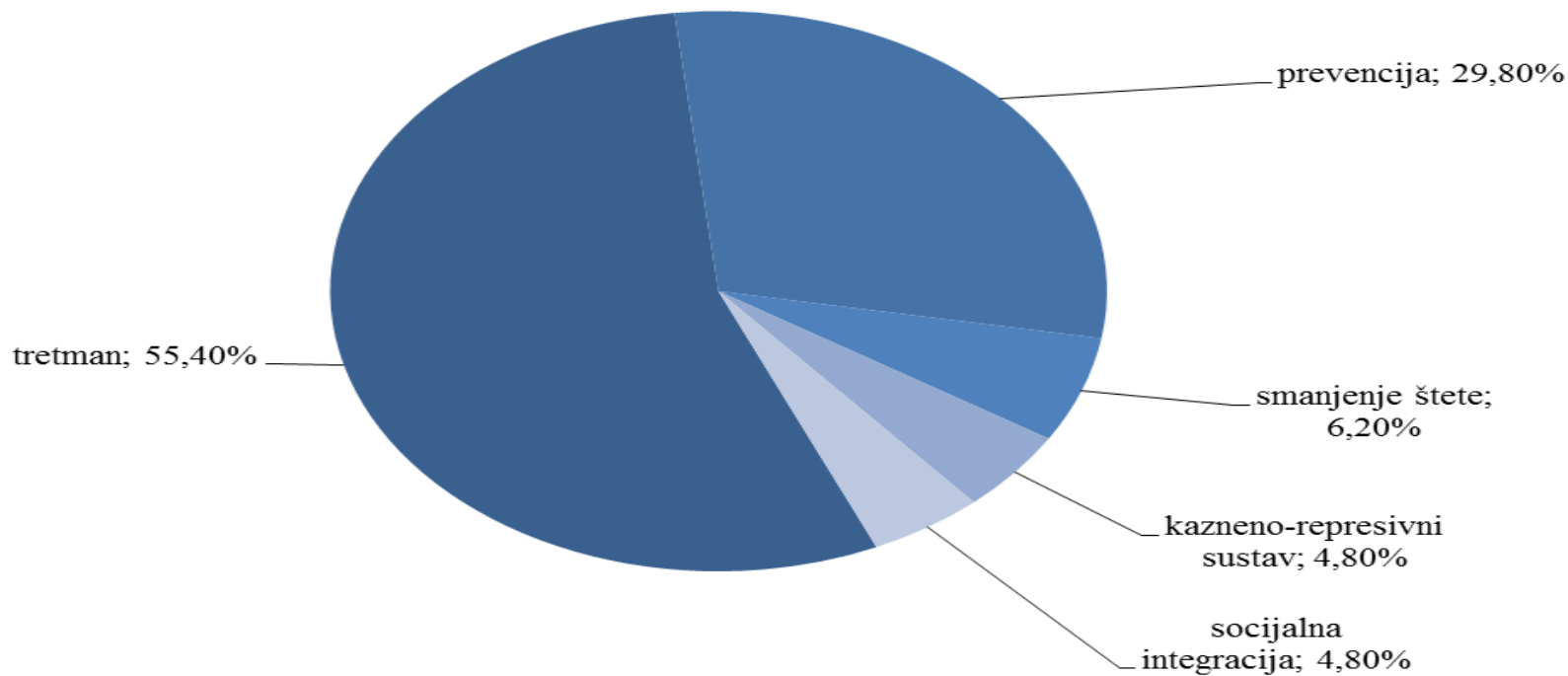
- Nove droge uključuju tvari, sintetske i prirodne, koje nisu kontrolirane u okviru međunarodnih zakona i koje se često proizvode s namjerom da oponašaju učinke kontroliranih tvari.
- *SMART shopovi* (21 u RH) nude proizvode sa sadržajem širokog spektra **novih psihoaktivnih tvari**, od kojih je značajan broj vrlo **rizičan za zdravlje** konzumenata.
- U Hrvatskoj su od početka 2015. identificirana 39 nova psihoaktivna spoja od čega u 2017. 8 novih droga (najzastupljenija skupina sintetskih kanabinoida)
- **izmjene Zakona o suzbijanju zlouporabe droga**; uvođenje definicije pojma novih droga, nadzor i postupanje nadležnih tijela nad prometom novih droga do njihovog stavljanja na listu droga, kao i postupak analize takvih tvari.

Javni rashodi politike o drogama

Rashodi

- Procijenjeni ukupni javni rashodi u 2016. godini iznosili su 841.857.167,43 kuna
- 56% od ukupnih rashoda odnosi se na područje tretmana ovisnosti
- Radi se u prosjeku od 0,61% ukupnih javnih rashoda ili 0,24% BDP-a

Distribucija rashoda po programskim aktivnostima



Smjernice politike prevencije ovisnosti na radnim mjestima

- **Međunarodna organizacija rada** - pristup u politici prevencije ovisnosti na radnim mjestima temeljiti **na preventivnim mjerama**, a ne medicinskom pristupu; provedba programa promocije zdravlja na radnom mjestu mora imati potporu upravljačkog menadžmenta organizacije i uključivati informiranje svih subjekata radnog procesa, posebne edukacije i suradnju zainteresiranih strana.
- **PG VE** - u okviru nacionalnih programa definirati smjernice **politike prevencije rizika** od uporabe droga i alkohola na radnim mjestima; usvajanje sveobuhvatnog modela politike **zaštite zdravlja i sigurnosti na radu** u okviru koje je potrebno provoditi procjenu rizičnih ponašanja i **prevalenciju korištenja sredstava ovisnosti na radnom mjestu**, ali i mjere promocije zdravlja i dobrobiti zaposlenika te zaštitu i očuvanje radne sredine i procesa rada.

Smjernice politike prevencije ovisnosti na radnim mjestima

- Europska fondacija za poboljšanje životnih i radnih uvjeta - komparativna studija o alkoholu, drogama i prevenciji istih koja je provedena u 27 zemalja EU. **Rezultati navedene studije pokazali su da je oko 25% nesreća na radu u zemljama EU uzrokovano upravo zbog zlouporabe droga i alkohola**
- Europska agencija za sigurnost i zaštitu na radu - istraživanje o stresu na radnom mjestu i zdravlju zaposlenika u zemljama EU. **Rezultati ukazuju na čitav niz psihosocijalnih rizika koji postoje u radnoj okolini i koji mogu utjecati na povećani stupanj konzumacije sredstava ovisnosti na radnim mjestima**

Prevenција ovisnosti na radnim mjestima - EU

- **novi pristup u definiranju problematike zlouporabe droga na radnim mjestima i rizika koji mogu proizaći uslijed korištenja droga na radnim mjestima, kao i posljedica koje proizlaze za zaposlenike i poslodavce**
- **u okviru nacionalnih zakonodavstava provođenje mjera pomoću kojih se će izgraditi odgovarajući preventivni okvir kako bi se umanjile posljedice koje konzumiranje droga na radnim mjestima te izvršavanje radnih zadataka pod utjecajem droga, može proizvesti za sigurnost radnog procesa i zaposlenika**
- **za sve subjekte uključene u radni proces jedna od važnijih zadaća postaje upravljati rizicima koji za radni proces mogu nastati uslijed rizičnih ponašanja zaposlenika, a koji predstavljaju opasnost za sigurnost drugih zaposlenika i sigurnosne aspekte zaštite na radu**
- **aktivnosti koje se poduzimaju od strane zemalja EU različite su, a uključuju informativne kampanje, treninge, savjetovanja, jačanje komunikacije i suradnje između poslodavaca, zaposlenika i sindikata u kreiranju politike sigurnosti i zaštite na radu**

Radni status osoba liječenih zbog zlouporabe droga 2016.

- Ovisnici o opijatima, od ukupnog broja koji su se tijekom 2016. nalazi u tretmanu, njih **35,5%** nalazi se u nekom obliku radnog odnosa.
- Ovisnici o neopijatima, od ukupnog broja koji su se tijekom 2016. nalazi u tretmanu, njih **26 %** nalazi se u nekom obliku radnog odnosa.

Od ukupnog broja osoba koje su u postupku liječenja od ovisnosti o drogama, njih **61,5% su sudionici radnog procesa**

Inicijative i aktivnosti Ureda u području prevencije ovisnosti na radnim mjestima

2013 TAIEX seminar o drogama u cestovnom prometu i radnom okruženju, sa svrhom unaprjeđenja sigurnosti cestovnog prometa, radnog okruženja i zaštite osoba koje su u tretmanu lijekovima na bazi opijata

2013. Uspostavljena **Stručna radna skupina za unaprjeđenje zakonskih odredbi i usklađivanje procedura za interdisciplinarni i učinkovit pristup problemu zlouporabe droga u prometu i na radnom mjestu**

Promocija i implementacije preporuka sadržanih u Referentnom okviru za prevenciju uporabe alkohola i droga na radnom mjestu PG VE, te rasprava o razvoju nacionalnih intervencija na području prevencije ovisnosti na radnom mjestu - [Okrugli stol na temu "Prevencija ovisnosti na radnim mjestima"](#)

Na inicijativu Ureda, od strane **Hrvatskog zavoda za zaštitu zdravlja i sigurnost na radu** izrađen prijedlog **Postupovnika za testiranje na droge i druga sredstva ovisnosti na radnim mjestima;**

- poslodavac je dužan u pisanom obliku internim aktom propisati provedbu testiranja
- dužan je upozoriti radnika pri zasnivanju radnog odnosa o tom internom aktu
- radnik pri potpisivanju ugovora o radu daje i suglasnost da ga se može testirati te da je upoznat s internim aktom
- testiranje provodi **ovlaštena**, osposobljena osoba poslodavca, specijalista medicine rada i eventualno druga dostupna zdravstvena ustanova s kojom poslodavac ima sklopljen ugovor
- pozitivan kvalitativni test zahtjeva **obavezno potvrdnu metodu**
- zapisnik o provedenom testiranju
- upućivanja radnika na savjetovanje/tretman prije disciplinskih mjera

Inicijative i aktivnosti Ureda u području prevencije ovisnosti na radnim mjestima

2017.

Donošenje Postupovnika **nije realizirano** iz nekoliko razloga;

- otvoreno pitanje usuglašavanja prijedloga Postupovnika s Ministarstvom zdravstva, koje bi trebalo odrediti ustanovu koja bi bila ovlaštena u slučaju pozitivnog testa za provedbu potvrdne metode te ustanova koje bi bile ovlaštene za provedbu testiranja na sredstva ovisnosti
- tijekom izrade Zakona o zaštiti na radu i njegovih izmjena u 2014. nije se, kako se očekivalo, dao pravni temelj za donošenje ovakvog dokumenta te se otvorilo pitanje na temelju koje pravne osnove bi se poslodavce moglo obvezati na primjenu odredbi Postupovnika

Informacije s kojima Ured raspolaže te razni upiti koje Ured zaprima od strane poslodavaca i ostalih institucija, ukazuju da zbog pravne neuređenosti ovog područja;

- dolazi do niza **nepravilnosti, nejasnoća i otvorenih pitanja** prilikom testiranja na droge i druga sredstva ovisnosti koja se provode od strane poslodavaca
- za testiranje na radnim mjestima koriste se **necertificirani preliminarni testovi** koji dovode u pitanje pouzdanost rezultata testa
- upitna je osposobljenost subjekata koji provode sam postupak
- ne vrše se potvrđivanja testova
- dodatni problem predstavlja i činjenica da **nema ovlaštenih ustanova** za provedbu testiranja na droge/alkohol i druga sredstva ovisnosti

U 2017. ponovo aktualizirana navedena problematika te je na inicijativu Ureda održano nekoliko sastanaka s predstavnicima nadležnih tijela (Ministarstvo zdravstva, Hrvatski zavod za zaštitu zdravlja i sigurnost na radu, Ministarstvo rada i mirovinskog sustava, Institut za medicinska istraživanja i medicinu rada)

Inicijative i aktivnosti Ureda u području prevencije ovisnosti na radnim mjestima

2017.

U dogovoru Ureda i HZZZSR u svibnju 2017. upućen prijedlog Ministarstvu rada i mirovinskog sustava da se u okviru postojećih izmjena Zakona o zaštiti na radu koje su u tijeku uvrsti;

- *postupak provjere je li radnik pod utjecajem alkohola ili drugih sredstava ovisnosti mora se provoditi sukladno stručnim pravilima koje će na temelju članka 14. Zakona, donijeti Hrvatski zavod za zaštitu zdravlja i sigurnost na radu (daje se pravni temelj za donošenje Postupovnika)*
- *ministar nadležan za zdravstvo uz suglasnost ministra rada i mirovinskog sustava, pravilnikom propisuje ustanove i uvjete koje iste moraju ispunjavati za provedbu analize uzoraka radi utvrđivanja kod radnika koncentracije alkohola, psihotropnih tvari te lijekova koji utječu na psihofizičke sposobnosti (daje se pravni temelj za donošenje liste ustanova)*
- *da se preispita odredba članka 58. kojom se definira da će se smatrati da je radnik pod utjecajem alkohola ako u krvi ima alkohola više od 0,0 g/kg, odnosno više od 0,0 miligrama u litri izdahnutog zraka, odnosno u krvi ima veću koncentraciju alkohola od koncentracije dozvoljene procjenom rizika poslova koje taj radnik obavlja –s jedne strane propisuje se nulta tolerancija na alkohol, a s druge strane dozvoljava se određena koncentracija alkohola temeljem procjene rizika poslova*

Navedenim promjenama jasnije bi se definirali postupci koji su u nadležnosti poslodavaca, te osigurala zaštita zaposlenika od eventualnih sankcija koje se izriču temeljem nepotvrđenih testova i nepravilno provedenog postupku testiranja.

Prema informacijama s kojima Ured raspolaže navedeni prijedlozi su prihvaćeni.

ZAHVALJUJEM NA POZORNOSTI

Pitanja, komentari...